Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Lauving.

Oppskr. av: John Hustveit,

(adresse): Bråtveit

Fylke: Rogaland

Herad: Suldal

Bygdelag:

Gard:

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Eiga røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Det har vore lauva mykje i Suldal frå gamalt. Og ein driv enno i ymse lauving her, då mest i øvre luten av bygda d. v. s. i kvervane langsmed Suldalsvatnet.

Ein driv åtvist med lauving. Det høyrde med til føringa det.

Ein gjekk ta til med lauving kring jonsok. Men det var så ifrå gamalt at ein lauva i slåtten og — når det ikkje var høyver og ein kanskje hadde mykje høy liggjande.

Men ein lauva elles slåtten og. ~~Då~~ Då var det helst ask, alm, asp og rogn.

I samband med lauvinga ~~i~~ høggballen (lauballe)

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

1577

(bjørk all-så)
reiv ein bork og lakk (never)
og slitt av det same. Dei
siste 2-3 åra har det vore
gode prisar på lauet
(5 ø kr vetla) og borken
(opptil 70 øre pr. kg.
Ein rinja lauv
og. Men berre av ask.
Det var ofte teken med
i husmannskontraktane
dette at husmannen hadde
rett på å rinja aske-
lauv. Såleis var det
på Kvednaflôta, ein
husmannsplass i Brå-
tveit. Ein brukte elles
nemninga "å plokka
lauv".
Reiskapen med
lauving var (og er) lauv-
kniv og øks. Ein veit
lite av anna reiskap
her.

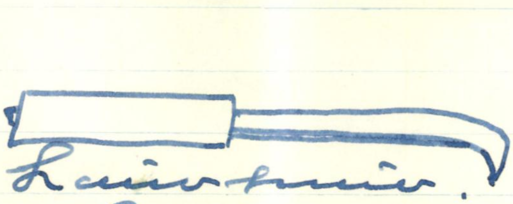

Lauvkniv.
Om våren tok
ein jamt lauv av rot-
bjørk. Men om hausten
var det av fjøllestuv.
Ein hadde så mykje
fjøllestu i Suldal for
- av bjørk, ask og alm,
selje og rogn. Men
mest då av bjørk og ask.

1577

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Kjödlestuáne var
gjæve for di gamle.
Det var gjestane eit
godt kjennemerke tot garden.
med desse stuáne.

Torbjörn Oddsen
Grjggedal (f. 1818 d. 1916),
læra kje dei sonen,
Odd Grjggedal, bygge
med så mange kjödle-
stuár av björk. Han skulle
få Trege gjer det, sa den
gamle — det vár så
mykje betre lauv
på kjödlestuáne enn
på rotbjörka. Og så
gjekk det så mögt
med lauvinga når
ein hadde stuár.

Ask og björk
kjödla ein fra 4–
6 år. Almen trong trekka
lenger tid.
Det Ask-lauvet ein gjerne
hugga ein helst på
bakken.

Ann björk- tam ask-,
ospe- selje- og ramme-
lauvet kjerva ein og
hengde det opp under
på husteine i dei næraste
tre. Eller og sette ein
opp (gjerd når og) lange
råter på bakken og

1577

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

bort i ei klypt i eit Tre.
— med rotenden i bakken.
Eller ein lagar krakkar
og la rôtene oppi dei.
Når ein henggjer opp
lauvkjervane. Treer ein
[illegible] å kjervar
hustuna i annan —
så det vert gran kjervar

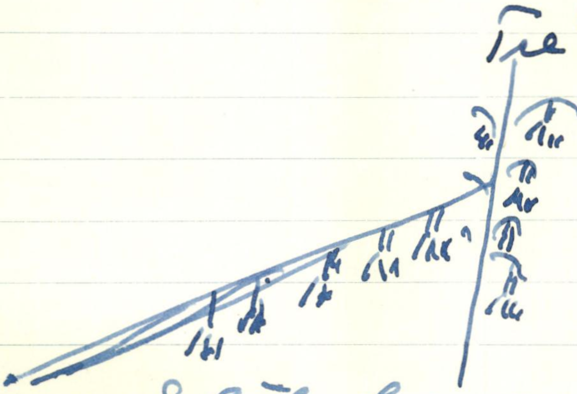

Råe..

Slik henggjer ein kvert
opp lauvkjervane.
Fer heng det til
det er turt — sitjane
veder og [illegible] bolen. Turt
lauvet [illegible] [illegible] [illegible]
snøggare.
Ein stakkjer jamt
bjørkelauvet. Og legg
då toppane inn åt
stakkestonga. Ein må
og sjå til at kjerve-
endet kallar ut. Elles
vil stakken ta inn
vatn. På toppen
legg ein ofte ei tove.
Ein rekna 10-12
kjør til [illegible] [illegible]
frå ein stakk.
(Det er heilt slutt med
kjördestakkar nå).

1577

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Lauvet høygde ein heim på vinterføret. Elle ein bar det heim på høget. Tok 15 - 18 - 20 kjer-var i børa til vanleg [mannsbørar] når det var bjørk. Men asalkjervane var jamt større enn bjørk-kjervane. Og ospekjervane med. Askelauvet, ospelauvet, og likeins lauv av selje og raun bar ein helst til husa med det same. Ofte i ei tom løe. For det var ikkje sagt ein nytta alle utløene same året. Ein hadde omkast i Stallene, nåmete-kvar der 2., 3. eller 4. år.

Når det gjeldt arbeidet, var det ofte så at Tenestgjenta, døtre eller smågutane var med og batt. Men ein hadde jamt kara til å hogge / kjødla og smetla — hogge kvistane av med lauvkniven i høveleg lengd.

Felles-lauving visste ein ikkje av her i bygda.

1577

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Askelauvet var rekna
til det beste lauvet. Det
skulle kyrne ha. Ein
gav ofte ein askekjerv
pr. ku pr. dag. Det
andre lauvet gjekk
mest til sau og geit.
Det var gardar som
lauva opptil 150 kjerv
— vår- og haustlauv.
Hadde ein berre
bjørkelauv, gav ein
haustlauvet (det som
var lauva om hausten)
til kyrne. Det var
meir eteleg justsom.
- Det kom og mein-
mast at der er same
nå som kastar nokre
nevar salt i lauvet
når ein stakkjer. Det
drygs hjå så av då
når ein skal ta det
ut og få det til husa.
Det var berre
heima på garden, eller
gilassen, ein gilvalda
tastelauv.
Ein laka ofte lauva
lau' om hausten, - å alle
slag tre. Men det brukte
ein mest til strøy under
kyrne. - Ein braka ofte
lauvriset og hadde det
til undebarit strøy på stallen
i stunden der ein hadde same

1577
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING